

Landsbygds- och infrastruktur-
departementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande över promemorian *En snabbare utbyggnad av häkten och anstalter* (Ds 2024:25)

Ert dnr LI2024/00880

Vänerns borgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har granskat promemorian utifrån de intressen som domstolen har anledning att bevaka och har med den utgångspunkten följande synpunkter.

I promemorian föreslås en ny regel för tidsbegränsade bygglov (9 kap. 33 b §). En bland flera förutsättningar för ett sådant lov är att det bedöms tekniskt *möjligt* att återställa platsen eller bygnadsverket. Tingsrätten kan inte se att kravet fyller något egentligt syfte. Om den ekonomiska rimligheten inte ska beaktas vid lovprövningen torde det så gott som alltid anses *möjligt* att återställa till ursprungligt skick.

För att tillgodose Kriminalvårdens platsbehov på kort sikt föreslås en utökad möjlighet att godta planavvikelse gällande omfattning, utformning och placering (9 kap. 31 b § 3). Tingsrätten konstaterar att förslaget innebär en betydande utökning av möjligheten till avsteg från detaljplanen i förhållande till vad gällande reglering medger. En bestämmelse med det föreslagna innehållet riskerar att undergräva detaljplanesystemets funktion och i förlängningen också förtroendet för planeringen. Det gäller i synnerhet om undantaget utökas till att i framtiden omfatta även andra offentliga verksamheter enligt vad utredningen synes förorda (se s. 81).

Promemorian föreslår att regeringen ska bemyndigas att under extraordinära förhållanden meddela tidsbegränsade föreskrifter om undantag från vissa krav enligt plan- och bygglagstiftningen (16 kap. 13 c §). Vad gäller de undantag som anges under punkterna 1 och 2 noterar tingsrätten att den föreslagna regeln om tidsbegränsade bygglov (9 kap. 33 c §) ger utrymme för att i allt väsentligt göra samma undantag. Tingsrätten ser därför inte, oaktat att nämnda bestämmelse ska upphöra den 1 december 2035, att det finns något behov av att låta bemyndigandet omfatta undantag från kraven på att hänsyn ska tas till allmänna intressen, kraven på tomter, allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader.

Bemyndigandet i 16 kap. 13 c § innebär omfattande undantag som kan komma att hamna i konflikt med enskilda och allmänna intressen. Enligt tingsrätten är det därför motiverat med en lagfäst bortre gräns för giltighetstiden för föreskrifter meddelade med stöd av bemyndigandet (jfr 16 kap. 13 a § andra stycket).

Utöver författningsförslagen i plan- och bygglagstiftningen föreslås att mark- och miljödomstolarna, genom regleringsbrevet till Domstolsverket, ska få i uppdrag att prioritera vissa överklaganden avseende häkten och anstalter. Enligt vad som följer av 11 kap. 3 § regeringsformen har domstolarna vid fördelningen av mål bara att rätta sig efter rättsregler i lag och får inte ta emot direktiv om hur fördelningen ska ske i ett särskilt fall (prop. 2009/10:80 s. 129). Tingsrätten konstaterar därför att förslaget om prioriteringsanvisningar inte är förenligt med regeringsformens stadgande om domstolarnas självständighet i den rättskipande verksamheten.

I handläggningen av detta ärende har deltagit lagmannen Niclas Johannisson, tekniska rådet Martin Kvarnbäck och administrativa juristen Olof Petersson.

Digitalt signerad av lagmannen Niclas Johannisson.